

Verslag overleg deskundigengroep dierziekten

Aanwezig: Arjan Stegeman, Francisca Velkers, Erik van Geloof, Sjaak de Wit, Roy Slaterus, Ron Fouchier, Nancy Beerens, Wendy Wolters, Malou Wirken

Datum: 8 november 2021

Actuele stand van zaken vogelgriep:

Sinds 26 oktober 2021 is vogelgriep vastgesteld bij vijf commerciële pluimveebedrijven, twee kleinschalige houderijen met meer dan 50 dieren en een kleinschalige houderij met minder dan 50 dieren. Twee bedrijven zijn preventief geruimd naar aanleiding van risicovolle contacten. Er wordt een toename gezien van het aantal besmettingen bij wilde vogels, op een groot aantal plekken in Nederland. In China is de incidentie van H5N6 in mensen aan het toenemen, meestal direct gerelateerd aan markten met levend pluimvee. In wilde watervogels werd in China hoofdzakelijk H5N8 virus gevonden, maar H5N6 ook in zwanen.

Onderstaande vragen zijn vooraf aan de deskundigen gestuurd.

Vraag 1

Hoe duidt u het oplopende aantal besmettingen in Nederland sinds de vorige beoordeling? Kunt u het verschil verklaren tussen de besmettingen in Nederland op dit moment en die in onze directe buurlanden?

Bij de vorige risicobeoordeling heeft de deskundigengroep de verwachting uitgesproken dat het aantal besmettingen in Nederland zou toenemen, omdat het aantal aanwezig watervogels door de vogeltrek nog verder zou toenemen. Ook werd aangegeven dat de virusamplificatie in wilde vogels naar verwachting zou toenemen, en dat daarmee ook het risico op introductie van HPAI op pluimveebedrijven in de tijd zou toenemen.

In buurlanden lijkt de vogelgriepsituatie rustiger. België is echter als geheel minder watervogelrijk dan Nederland. In (het noorden van) Duitsland en Denemarken worden wel veel besmette wilde vogels gevonden en in Duitsland zijn ook enkele gevallen bij pluimvee. Dit lijkt vooralsnog in lijn met de trek van (water)vogels; die gebieden liggen op de trekroute. Desondanks lijken er in Nederland relatief meer introducties van HPAI op pluimveebedrijven te zijn dan in deze andere landen. De deskundigen achten het niet waarschijnlijk dat dit door verschillen in hygiënemaatregelen verklaard kan worden. Waarschijnlijker is dat er tot nu toe in Denemarken en Duitsland minder pluimveebedrijven liggen in de gebieden met HPAI geassocieerde sterfte onder wilde vogels. Het kan ook zo zijn dat we in Nederland al meer virusamplificatie onder de wilde vogels hebben en daardoor een hogere blootstelling van pluimveebedrijven aan het virus. Mogelijk worden in de komende periode ook meer introducties op pluimveebedrijven gezien in gebieden die zuidelijker op de trekroute liggen.

Vraag 2

Hoe duidt u het feit dat tot nu toe het serotype H5N1 wordt gevonden, ten opzichte van de serotypen die vorig jaar werden gevonden? Kunt u aangeven wat de meeste waarschijnlijke oorsprong van dit serotype is?

Het virus dat nu wordt gevonden is genetisch anders dan het virus dat in 2020 en begin 2021 werd gevonden. De genetische code van het virus is het meest verwant aan een virus dat in september in het zuidwesten van Rusland is aangetroffen. Het is heel waarschijnlijk dat dit virus met trekvogels vanuit Rusland naar Nederland is gekomen. Het virus dat in Italië is gevonden is, is weliswaar ook

H5N1, maar is genetisch anders dan het virus dat in Nederland is gevonden. Andere landen hebben nog geen sequenties vrijgegeven.

De huidige uitbraken worden dus veroorzaakt door een nieuwe introductie van het virus. Er moeten nog veel virusisolaten uit wilde vogels worden getypeerd, zowel in vogels die zijn gestorven als die levend zijn bemonsterd. Hieruit moet nog blijken of andere virussen, waaronder virussen die eerder dit jaar bij wilde vogels en pluimvee zijn aangetroffen, nog circuleren onder de wilde vogels. Ook kunnen er constant nieuwe virusvarianten ontstaan door genetische vermenging van de circulerende hoog pathogene en laag pathogene virussen.

Vraag 3

Hoe groot acht u op dit moment de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI vanuit wilde vogels of door een ander pluimveebedrijf, ten opzichte van de vorige risicobeoordeling op 26 oktober jl.?

Eind oktober werd de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI als hoog geclassificeerd. Op dit moment is de trek van (water)vogels nog gaande, zijn er meerdere uitbraken bij pluimveebedrijven vastgesteld en worden er verspreid over heel Nederland besmette wilde vogels gevonden. Er is duidelijk sprake van virusamplificatie. Gezien deze recente ontwikkelingen wordt de kans dat een Nederlands pluimveebedrijf wordt besmet met HPAI nu geclassificeerd als **zeer hoog**.

Sommige uitbraken werden kort na elkaar vastgesteld. Op dit moment zijn echter nog te weinig sequenties van wilde vogels en bedrijven bekend om aan te kunnen geven of er bij de uitbraken naast introductie vanuit wilde vogels ook sprake is van tussenbedrijfstransmissie. Hiervoor zijn nadere analyses van virussen van besmette wilde vogels afkomstig uit de regio's van de uitbraken nodig. Het blijft van belang dat eenieder alert blijft op de mogelijkheid van zowel introductie vanuit wilde watervogels als verspreiding tussen bedrijven en dat de hygiënemaatregelen goed worden nageleefd. Daarnaast is het belangrijk dat uitsluitingswabs worden genomen bij milde verschijnselen, dat de verscherpte meldingsregels goed worden nageleefd en dat er bij een verdenking direct wordt gemeld.

Vraag 4

Hoe verwacht u dat HPAI zich in de wilde vogels verder zal ontwikkelen in de komende maanden?

Er lijkt sprake van een toename van sterfte onder wilde vogels. De meeste vondsten zijn afkomstig van enkele plekken in het Waddengebied, maar ook uit andere regio's komen meldingen. Er zijn wilde vogels positief getest voor HPAI H5-virussen in zeven verschillende provincies in Nederland. Relatief veel verschillende soorten worden gevonden, en HPAI is ook al vastgesteld bij enkele minder typische soorten zoals de Tureluur en verschillende meeuwensoorten. Hieronder bevinden zich ook soorten die geen grote afstanden trekken (zoals de Knobbelzwaan) en die waarschijnlijk binnen Nederland besmet zijn. Dit doet vermoeden dat het virus al circuleert in de wilde vogelpopulatie in Nederland. De laatste dagen neemt tevens het aantal vondsten van dode Smienten en Brandganzen toe (soorten die bij eerdere uitbraken een prominente rol speelden). Daarnaast kan het virus ook aanwezig zijn bij ogenschijnlijk gezonde vogels. De trek van (water)vogels is nog gaande en het maximum aantal overwinterende vogels is nog niet bereikt. Hierdoor zal de kans op besmetting met HPAI bij wilde vogels verder toenemen en de komende maanden zeer hoog blijven.

Vraag 5

Hoe schat u op dit moment de kans in op besmetting van pluimveebedrijven met H5 in de regio waar besmettingen zijn gevonden (Flevoland en Noord-Holland) en in de andere regio's in Nederland ten opzichte van de vorige risicoanalyse?

Bij de vorige risicobeoordeling heeft de deskundigengroep aangegeven dat er nog geen goed beeld over de blootstelling van pluimvee aan virus in de verschillende regio's in Nederland was. Het was daarom op dat moment niet mogelijk om een gedifferentieerde risicobeoordeling te maken voor de regio's in Nederland.

Nu worden wijdverspreid over Nederland besmette wilde vogels gevonden. Voor zowel kustprovincies als gebieden met grote rivieren, of andere watervogelrijke gebieden in het binnenland, wordt de kans op besmetting van pluimveebedrijven met vogelgriepvirus als zeer hoog beoordeeld. De deskundigengroep verwacht dat de kans op besmetting de komende maand nog verder kan toenemen. Het is daarom nu niet mogelijk om een gedifferentieerde risicobeoordeling te maken voor de verschillende regio's in Nederland. **Het risico wordt voor heel Nederland als zeer hoog ingeschat.**